

A Könyvtári Intézet 2006. évi beszámolója

A korábbi évekhez hasonlóan a Könyvtári Intézet 2006. évi tevékenysége a számára mindenkor meghatározó hármas irányultság jegyében zajlott, azaz az ágazati szakmapolitikai irányítás, a könyvtári rendszer, beleértve az egyes könyvtárakat és a könyvtárosokat, valamint a fenntartók, partnerek, „a társadalom” igényeinek és elvárásainak megfelelően. Tartalmilag a 2003-2007-es időszakra elfogadott magyar könyvtárügyi stratégia, valamint az OSZK és a Könyvtári Intézet 2005-2008-as stratégiai feladatainak teljesítése jelentette a Könyvtári Intézet tevékenységének döntő elemeit. Kiemelt feladataink voltak:

- a könyvtár és társadalom kapcsolatrendszerének fejlesztése,
- a könyvtári minőségfejlesztési program országos kiterjesztése,
- az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) továbbfejlesztésének sokoldalú elősegítése,
- a kistéleplési új könyvtári ellátási rendszer (KSZR) kialakításának elősegítése,
- a könyvtáros képzés és továbbképzés korszerűsítésének előmozdítása,
- az IFLA közkönyvtári irányelveinek hazai adaptációja illetve kiterjesztése más könyvtártípusokra.

A Könyvtári Intézet személyi összetételében lényeges váltások következtek be: az igazgató személyének a 2005. év végén történt változása, illetve 2006 márciusától az oktatási és a kutatási osztály élén történt vezető változás. Az év során 3 fő a nyugdíjazását kérte és megkezdte felmentési idejét. Egy fő folytat másoddiplomás, két fő pedig doktori iskolai tanulmányokat. Az év során többször került sor költözésekre, ebből a legjelentősebb a Kutatási és Szervezetfejlesztési osztály teljes létszámú áthelyezése volt a 3. szintre, illetve az oktatási osztály mintegy felének költözése a 6.-dikről az 5-dik szintre.

Kutatási, elemző és fejlesztési tevékenység keretében az Intézet közreműködött különféle kulturális és könyvtári jogszabály-előkészítési, ill. bevezetési feladatokban (PLR; muzeális dokumentumok nyilvántartása, könyvtárközi kölcsönzés postai költségtérítésének módosítása, az OKJ-s képzés átalakítása stb.).

A könyvtárak rendszerszerű működésének vizsgálata kiterjedt az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer elemzésére (ezen belül főként a többcélú kistérségi társulások feladat-ellátására, a Közkincs program eredményeire), a városi könyvtári ellátás helyzetének feltárására, a nem nyilvános könyvtárak helyzetére a magyar könyvtári rendszerben, a könyvtári szakfelügyelet működési tapasztalatainak elemzésére, a minőségi szakfelügyelet követelményrendszerének elterjesztésére, a statisztika és a könyvtári teljesítménymutatók összefüggéseinek feltárására.

Az olvasási és kulturálódási szokások változásainak, trendjeinek feltérképezését a TÁRKI-ITTK-val közös, nagyszabású (a NKÖM által támogatott) vizsgálat nyomán sikerült elvégezni és legfőbb eredményeit a könyvtári szaksajtóban közzé tenni.

A könyvtár és társadalom kapcsolatának vizsgálata ebben az évben főként a társadalmi esélyegyenlőtlenség problémái köré szerveződött (a cigányság kulturális integrációja).

A könyvtári minőségügy szolgálatában kétirányú tevékenységet folytatott az Intézet: közreműködött a „Könyvtári Minőségfejlesztés '21” projekt koordinátoraként, ugyanakkor tovább építette belső minőségfejlesztési rendszerét is.

Szakmai információszolgáltatási tevékenységében az Intézet a szolgáltatások széleskörű kiépítésére, ill. kiterjesztésére törekedett – a honlap korszerűsítésével és általában a könyvtáraknak, könyvtárosoknak, fenntartóknak szóló többcsatornás információközvetítési rendszer megvalósításával egyaránt.

Az információszolgáltatás egyik fő célterülete az *állománymenedzsment*. Ez kiterjedt a könyvtárközi kölcsönzési, gyűjteményépítési, állományellenőrzési, könyvtárépítési és -berendezési, helyismereti stb. könyvtári munkaterületek támogatására épp úgy, mint a határon túli magyar könyvtárak, a külföldi magyar intézetek, a külföldi magyar tanszékek gyűjteményépítési munkájának segítésére. Megindult a magyarországi könyvtárak adatait tartalmazó Könyvtári Minerva adatbázis elkészítése és működtetése, valamint új adatszoportokkal való folyamatos bővítése.

A szakmai információszolgáltatás fontos bázisa a *Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár*, mely sokoldalú tevékenységével áll a magyar könyvtári rendszer szolgálatában. Olvasó- és tájékoztató szolgálata – minden infrastrukturális elmaradottsága ellenére – bekapcsolódik a Libinfo elektronikus tájékoztató szolgálatba, ODR-tagkönyvtárként pedig a könyvtárközi kölcsönzési szolgáltatásba. A „könyvtárosok könyvtáraként” számtalan értéknövelt dokumentációs szolgáltatást nyújtott az év során a használók mellett a Könyvtári Intézet, az OSZK és az ágazati irányítás munkatársai részére is. Az év során tudatosan kezdte meg elektronikus szolgáltatásainak fejlesztését és kiterjesztését (EKGY virtuális katalógus, tartalomjegyzékek szolgáltatása a MATARKA számára, a könyvtártudományi elektronikus könyvtár és linkgyűjtemény továbbépítése). Nagy súlyt fektetett a könyvtár az olvasóterem új információs rendszerének megvalósítására, a könyvtáros képzés formáinak differenciált támogatására, a partnerkapcsolatok és a PR-tevékenység fejlesztésére. Jelentős előrelépés történt a Könyvtári Intézet két folyóirata, a *Könyv*, *Könyvtár*, *Könyvtáros* és a *Könyvtári Figyelő* internetes hozzáférhetőségének biztosításában.

Az év során a Könyvtári Intézet az OSZK-tól átvéve saját tevékenységi körébe integrálta a *Köztaurusz* építését és működtetését. Ezt többek között az indokolta, hogy a Könyvtári Intézet gondozta az ugyancsak az év során megszületett új ETO-kiadást, melyre közel húsz évi várakozás után kerülhetett sor a magyar könyvtárügyben.

Az oktatási tevékenység keretében részben ugyancsak – az előbb említettekhez hasonlóan – szakmai kommunikációs feladatot jelentett a továbbképzési információk (pl. akkreditált tanfolyamok), az EBSCO-szolgáltatással kapcsolatos információk, a stratégiai munkabizottsági eredmények közzé tétele. Koordinálta az Intézet a könyvtáros tanszékek, az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek együttműködését, jelentős szerepet vállalt az OKJ-s szakképzés rendszerének felülvizsgálatában és az új rendszer kialakításában. Színvonalas és a szakmai igényeknek megfelelő akkreditált programokat nyújtott be a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottsághoz, néhány újszerű cím, ill. téma: Báb-, dráma- és médiapedagógia, Irodalmi adatbázisok, Német szaknyelvi képzés, Csapatépítés, Digitalizálás, Könyvtári szakértői és szakfelügyelői tanfolyam stb.

Az Intézet – NKA támogatással – tankönyvek, oktatási segédanyagok kiadásával, a korábban megkezdett sorozatok (Továbbképzés felsőfokon, Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzetei, EuroTéka) folytatásával igyekezett biztosítani a hazai és a határon túli képzőhelyek ellátását.

Közvetlen képzési tevékenység keretében OKJ-s és akkreditált tanfolyami képzést végzett. Számszerűségében ez a következőt jelenti: 2 OKJ-s tanfolyam zajlott le 72 fővel, valamint 29 akkreditált tanfolyam összesen 418 fő részvételével.

A felsorolt feladatok elvégzése mellett számos egyéb munkaformában is megnyilvánult az Intézet és annak munkatársai: konferenciák, workshopok szervezése, ill. azokon való részvétel, előadások tartása, publikációk egész sora, munkabizottságok, szakértői körök működtetése, szakmai kérdésekben való tanácsadás, konzultáció.